Asiantuntijakuuleminen 18.09.2017, klo.12.15

Asia: Hallituksen esitys HE 80/2017 vp

ESITYKSEN TAUSTA

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten ja laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

Laeilla pantaisiin täytäntöön direktiivit kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten ja kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

Yritysten sisäistä siirtoa koskevassa laissa säädettäisiin kolmannesta maasta Euroopan unionin alueelle lähetettävien työntekijöiden maahantulon ehdoista, sisäisille siirtyjille myönnettävistä luvista ja oikeuksista maassaolon aikana. Laissa säädettäisiin lisäksi oikeudesta siirtyä Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen ja siirtymiselle asetettavista ehdoista.

Esityksen keskeisen sisällön muodostaisi kausityölain ja sisäistä siirtoa koskevan lain perusteella maahan tulleiden henkilöiden yhdenvertainen kohtelu Suomen kansalaisten kanssa. Sen toteuttamiseksi ehdotetaan useita muutoksia sosiaaliturvaa ja terveydenhuoltoa koskevaan lainsäädäntöön sekä työlainsäädäntöön.

Sosiaaliturvaa ja terveydenhuoltoa koskevilla lainmuutoksilla toteutettaisiin yhdenvertainen kohtelu sosiaaliturvan alalla, mutta samalla otettaisiin käyttöön direktiivissä sallitut poikkeukset yhdenvertaisesta kohtelusta.

LAUSUNTO

Tämä lausunto keskittyy kahteen tulevaan lakiin sekä niihin liittyvien direktiivien soveltamiseen ja toimenpanemiseen. Kyseessä on laista kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten sekä laista kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä. Lisäksi lausunto huomioi muutokset liittyen sosiaaliturvaa ja terveydenhuoltoa koskevaan lainsäädäntöön sekä työlainsäädäntöön. Korostan lausunnossani ensisijaisesti vain niitä kohtia, jotka mielestäni tarvitsee vielä tarkennusta tai huomiota.

LAKI KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISTEN MAAHANTULON JA OLESKELUN EDELLYTYKSISTÄ KAUSITYÖNTEKIJÄNÄ TYÖSKENTELYÄ VARTEN

Esityksen tavoitteena on saattaa kansallinen lainsäädäntö vastaamaan kausityödirektiivin säännöksiä. Kannatan valmistelun tavoitetta tehdä lupa-menettelystä entistä kevyempi ja ketterämpi.

LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT, JOTKA VAATIVAT VIELÄ TARKENNUSTA

2 §. *Suhde ulkomaalaislakiin*. Kannatan kyseisen lain toteuttamista erikoislakina, jossa säädetään kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytykset kausityöntekijänä työskentelyä varten.

8 §. *Työnantajan yhteistyövelvollisuus*. Kausityödirektiivin 10 artiklassa säädetään, että ne jäsenvaltiot voivat vaatia työnantajaa antamaan kaikki kausityöhön oikeuttavan luvan myöntämiseen, voimassaolon pidentämiseen tai uusimiseen tarvittavat asiaankuuluvat tiedot. ---kausityöhön oikeuttavan lupaa

haettaessa työnantajan olisi annettava vakuutus, että työn ehdot ovat voimassa ---Lisäksi työnantajan olisi vakuutettava, että majoitus on asianmukainen ja kohtuullinen.

Pykälän 8 sisällöstä ei käy selvästi ilmi, miten työnantajan antama vakuutus, liittyen riittävään majoitukseen voidaan todistaa totuudenmukaiseksi. Asia on tärkeä, koska työntekijöiden työolosuhteet eivät ole aina vastanneet Pykälän 8 esitettyjä vaatimuksia (Alho ja Helander 2016; Saksela-Bergholm 2014, Helander ja Saksela-Bergholm 2012).

12 §. *Kausityöntekoon oikeuttavan luvan työnantajakohtaisuus*. Tässä kohtaa korostetaan, että jotta 'kausityöntekijä voisi vaihtaa työnantajaa jatkaakseen kausityötä toisen työnantajan palveluksessa, hänen on tehtävä hakemus uuden kausityöhön oikeuttavan luvan saamiseksi ja esitettävä 6 § vaadittavat selvitykset uudelleen'. Uuden luvan hankkiminen voi olla hankalaa ja hidasta, mikäli olosuhteet eivät tue luvan hankintaa. Esimerkiksi, ei ole tavatonta, että kausityöntekijä joutuu vaihtamaan ja, tai etsimään uuden työnantajan johtuen vähäisestä työstä (esim. marjasato jää arvioitua pienemmäksi), työntekijän ja työnantajan välisistä erimielisyyksistä tai muista työolosuhteeseen vaikuttavista tekijöistä. Joustavamman ja tehokkaamman lupaprosessin takaamiseksi ehdotan, että luvan hankintaan riittää 6 § mainittujen selvitysten lisäksi kausityöntekijän ja uuden työnantajan tekemä kirjallinen lupahakemus verkossa tai asioimalla paikan päällä paikallisessa TE-toimistossa. Kyseinen TE-toimisto voi joko myöntää tai kieltää jatkoluvan. Tätä varten olisi myös tärkeätä lisätä 12 § käsittelyajanjakson pituus.

LAKI KOLMANSIEN MAIDEN KANSALAISTEN MAAHANTULON JA OLESKELUN EDELLYTYKSISTÄ YRITYKSEN SISÄISEN SIIRRON YHTEYDESSÄ

Ehdotus on hyvin perusteltu eikä sisällä mielestäni (huomattavia) muutoksia.

LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT, JOTKA VAATIVAT VIELÄ TARKENNUSTA

5 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin laissa käytettävien keskeisten käsitteiden määritelmistä. Määritelmät ovat osin samanlaisia kuin direktiivissä ja osin kirjoitettu vastaamaan peremmin kansallisen lain tarpeita.

Kohdassa 'Yrityksen sisäinen siirto' on maininta siitä, että '[[k]olmannen maan kansalaisen on asuttava sisäisen siirron luvan hakemisajankohtana kolmannessa maassa'. Oletan, että edellä mainitulla viitataan siihen maahan, jossa yrityksen ICT-työntekijä on sillä hetkellä töissä, eikä hänen kotimaahansa. Mikäli kyse on tästä niin edellä mainittua kohtaa ei tarvitse selkeyttää.

MUUTOKSET LIITTYEN SOSIAALITURVAA JA TERVEYDENHUOLTOA KOSKEVAAN LAINSÄÄDÄNTÖÖN SEKÄ TYÖLAINSÄÄDÄNTÖÖN

Tervetulleet ehdotukset liittyvät etenkin muutoksiin, jotka mainitaan kohdissa:

1.8 Kansanterveyslaki ja 1.9 Erikoissairaanhoitolaki

Pidän tervetulleena ehdotettuja muutoksia koskien kolmansien maiden kansalaisten yhdenvertaista kohtelua terveydenhuollossa ja erikoissairaanhoitotuessa.

1.10 Lapsilisälaki

Kannatan muutosehdotusta koskien Lapsilisälain 1 a §, joka takasi yhdenvertaisen kohtelun perhe-etuuksien saamiseen. Kyseinen kohta (artikla/momentti?) 'ehdotetaan muutettavaksi siten, että lapsilisää maksettaisiin myös ICT-direktiivin tarkoittaman työntekijän mukana seuraavista lapsista.

Yllä mainitut lait ovat tervetulleita, mutta vaativat osittain vielä joitakin tarkennuksia.

Sanna Saksela-Bergholm, VTT

Asiantuntija

17.09.2017, Kirkkonummi

Lähteet:

Alho, R. ja Helander, M. (2016). Foreign seasonal farm workers' Strategies at the Margins of the Finnish Welfare State: Informal networks and weak ties. *Nordic Journal of Migration research* 3: 148-157.

Saksela-Bergholm, S. (2014) Ulkomaalaisten tilapäistyöntekijöiden kokemuksia toimeentuloturvasta. *Oikeus sosiaaliturvaan ja terveydenhuoltoon maahanmuuttajan näkökulmasta.* Kiuru, B. (toim.). Euroopan muuttoliikeverkosto. Maahanmuuttovirasto, p. 85-95.

Helander, M. & Saksela-Bergholm, S. (2012). Ulkomaalaisten kausityöntekijöiden kokemukset maataloustyöstä. *Maaseudun uusi aika: maaseutututkimuksen ja -politiikan aikakauslehti*. 20 (3): 29-36.